

О. І. Пилипенко,

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри,
E-mail: olexiy_17@meta.ua
Researcher ID: AAY-8242-2020,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3469-7742>;

О. А. Юрченко,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри,
E-mail: alexdekan@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8447-6510>;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Удосконалення професійної освіти бухгалтерів для дієвого функціонування системи економічної безпеки підприємств

Ефективне управління підприємством передбачає забезпечення бухгалтерського обліку даних про ймовірні відхилення та/або зловживання, що можуть ослабити економічну безпеку підприємства в перспективі. Умови сьогодення визначають нові вимоги до підготовки бухгалтерів, зокрема в частині їх обізнаності з внутрішніми та зовнішніми загрозами економічній безпеці. Дослідження присвячено розробці пропозицій щодо перегляду вимог до кваліфікації бухгалтерів з метою акцентування на спрямованості їх діяльності на посилення економічної безпеки підприємства. За сучасних умов господарювання в діяльності облікових фахівців відбулися значні структурні зміни. Компетенції бухгалтера щодо моніторингу ендегенних і екзогенних чинників діяльності підприємства є основою надання достовірної і своєчасної інформації про внутрішні бізнес-процеси та зовнішнє середовище його діяльності для подальшого управління ризиками й попередження загроз економічній безпеці підприємства. На бухгалтера можуть покладатися функції з формування обліково-аналітичного масиву даних, які сприяють проведенню контрольних процедур і подальшому забезпеченню реалізації заходів із досягнення економічної безпеки підприємства. Проведений аналіз чинного наповнення освітньо-професійних програм з підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю “Облік і оподаткування” дозволив встановити, що наразі обсяг і зміст програм не забезпечують обізнаність таких фахівців у питаннях економічної безпеки підприємства. Запропоновано включення до освітньо-професійних програм з підготовки магістрів зі спеціальності “Облік і оподаткування” дисципліни “Бухгалтерський облік і економічна безпека підприємства”, яка за своїм змістом доповнює та інтегрує отриманні знання, а також передбачає формування знань, навиків і вмій щодо здійснення на основі звітності й первинних даних аналітичних досліджень для забезпечення економічної безпеки підприємства, прогнозування його розвитку та розробки перспективних програм діяльності. Викладання вказаної дисципліни сприятиме зростанню якості освітньо-професійної підготовки бухгалтерів, а також підвищенню рівня перепідготовки та кваліфікації бухгалтерів за усіма освітніми рівнями.

Ключові слова: бухгалтер, економічна безпека, комерційна таємниця, кваліфікація бухгалтера, професійна освіта, викладання економічних дисциплін.

Постановка проблеми. Активна протидія небезпекам, загрозам і ризикам у сфері господарювання на сучасному етапі вимагає формування нових підходів до забезпечення ефективності функціонування системи економічної безпеки підприємства, яка врахує не лише вплив інформаційних факторів, а й виклики зовнішнього середовища. Для управління підприємством важлива не лише оперативна, повна й достовірна інформація про господарську діяльність, а і забезпечення бухгалтерським обліком даних про слабкі місця в діяльності та ймовірні зловживання, що ослаблять економічну безпеку підприємства в перспективі.

Потреба у висококваліфікованих економістах, діяльність яких спрямована на впровадження і розвиток ринкових перетворень в Україні наразі залишається гострою. Кваліфікаційна характеристика сучасного фахівця економічного профілю знає змін під впливом процесів інтеграції світової спільноти в галузі економіки. Набувають особливого значення так характеристики випускника закладу вищої освіти (далі – ЗВО): високий рівень професіоналізму, ініціативність і креативність у вирішенні задач, здатність до самоосвіти, вміння налагоджувати ділові контакти з іноземними партнерами. Відповідно, умови сьогодення визначають нові вимоги до підготовки бухгалтерів і аудиторів, зокрема в частині їх обізнаності з механізмами дії

внутрішніх і зовнішніх загроз, що впливають на економічну безпеку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблемних питань забезпечення бухгалтерською інформацією управлінських рішень щодо організації економічної безпеки підприємства займалися С. Бардаш, В. Бондар, Б. Валуєв, З. Гуцайлюк, В. Жук, А. Загородній, Л. Кіндрацька, М. Корінько, Я. Крупка, Л. Ловінська, Н. Малюга, Є. Мних, М. Пушкар, В. Савчук, Л. Сук, В. Шевчук. Потребують подальшого опрацювання питання уточнення вимог до кваліфікації бухгалтера з метою уникнення негативних наслідків діяльності, а також випадків шахрайств і зловживань, вживаючи заходи економічної безпеки на основі використання облікової інформації.

У дослідженні Є. Іванченко доведено, що в діяльності ЗВО з підготовки фахівців економічного спрямування існує розрив між рівнем розвитку суспільного життя та системою професійної підготовки [1]. На думку вченого, система навчання має бути перетворена на процес, який сприятиме зміні моделі поведінки майбутніх фахівців, гармонійному розвитку професійних і суспільно корисних компетенцій шляхом інтеграції знань, умінь, навичок тощо для успіху в конкуренції на ринку праці та в суспільному житті.

Серед учених суттєвий внесок в удосконалення процесу викладання економічних дисциплін здійснили такі дослідники, як Л. Головка [2], О. Кравченко [3], В. Метелиця [4], М. Романюк [5], В. Сопко [6]. Але, враховуючи відносну новизну цього питання, потребує постановки та подальшого вирішення проблема формування вимог до професійної освіти бухгалтерів на якісно новому рівні. Зокрема, актуальним є перегляд змісту програм для студентів спеціальності "Облік і оподаткування" в частині включення в них такого питання: можливості обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням потреб практики господарювання. Це також сприятиме виконанню Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС і адаптації національної облікової системи до МСФЗ.

Метою статті є розробка пропозицій щодо перегляду вимог до кваліфікації бухгалтерів, зокрема в частині навчальних планів з підготовки фахівців економічного профілю за спеціальністю "Облік і оподаткування" з метою підвищення спрямованості діяльності бухгалтера на посилення економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом тривалого періоду ключовим завданням бухгалтерського обліку визнавалося забезпечення збереження соціалістичної власності. Посада бухгалтера офіційно прирівнювалася до статусу державного контролера, який займався переваж-

но обліком витрат, калькулюванням собівартості, контролем за збереженням власності та виконанням показників плану. Водночас такі важливі поняття, як прибуток, професійне судження, втрачена користь тощо мали абстрактний характер, на відміну від тих умов господарювання, в яких функціонують підприємства сьогодні.

За сучасних умов господарювання не лише увійшли в обіг нові поняття, а й відбулися структурні зміни в діяльності облікових фахівців, зокрема в частині вимог до формування інформації про господарську діяльність підприємства та її результати для розробки оптимальних управлінських рішень.

Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників передбачає такі кваліфікаційні вимоги до фахівця для обіймання посади головного бухгалтера: повна вища освіта відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст); післядипломна освіта в галузі управління; стаж бухгалтерської роботи за професіями керівників нижнього рівня: для магістра – не менше двох років, спеціаліста – не менше трьох років. Завідувач сектору у відділі (управлінні) бухгалтерського обліку повинен мати: вищу освіту відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст); стаж бухгалтерської роботи: для магістра – не менше двох років, спеціаліста – не менше трьох років [7]. Обов'язки головного бухгалтера й облікового персоналу передбачають наявність у облікових працівників не лише глибоких професійних знань, а й компетентності, принциповості, добросовісності, належної стійкості у відстоюванні дотримання норм законодавства. Як відмічає Н. Коробова, при прийнятті рішень бухгалтеру необхідно бути достатньо професійним і об'єктивним. Він не повинен орієнтуватися на власну вигоду або на інтереси будь-кого з учасників господарського процесу [8].

Якщо бухгалтер навмисно чи ненавмисно викривлює облікові дані за результатами документування господарських операцій і подальшого їх відображення в облікових регістрах і бухгалтерській звітності, це свідчить про невідповідність дій або бездіяльність обліковця, що є ключовим фактором підвищення впливу професійного ризику бухгалтера на стан економічної безпеки суб'єкта господарювання, а це в сучасних умовах може призвести навіть до банкрутства та ліквідації підприємства.

Наразі бухгалтер не лише веде традиційний облік, здійснює аналіз, контроль і аудит, а й може вживати заходи з підвищення ефективності діяльності підприємства в перспективі. Правильність відображення операцій підприємства у звітності впливає на правильність і точність формування значень макроекономічних показників, що є основою визначення державної політики за різними напрямками. Відповідно, компетенції бухгалтера щодо моніторингу внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства є основою надання до-

стовірної інформації про внутрішні бізнес-процеси та зовнішнє середовище діяльності для подальшого управління ризиками і попередження загроз економічній безпеці підприємства. Такі вміння бухгалтера є передумовою формування в межах суб'єкта господарювання інформаційної системи стратегічного типу. Саме на бухгалтера мають бути покладені функції з формування обліково-аналітичного масиву даних, які сприяють проведенню контрольних процедур і подальшому здійсненню заходів із досягнення економічної безпеки підприємства. Проте для цього бухгалтер повинен володіти знаннями не лише з бухгалтерського обліку, а й з економіки загалом, а також теорії управління, менеджменту, фінансів, права.

Фахівцю з бухгалтерського обліку важливо вміти виявляти специфіку господарської діяльності, визначати економічні та правові фактори управління підприємством для подальшої організації системи економічної безпеки. Отже, посада бухгалтера за своїм змістом, окрім облікових функцій, передбачає можливість його участі у здійсненні планування, контролю, економічного аналізу, спрямованих на досягнення економічної безпеки підприємства. Якщо бухгалтер буде фахівцем у питаннях фінансово-економічної безпеки, це суттєво знизить ризик появи викривлень в бухгалтерському обліку, обумовлених несприятливими зовнішніми впливами на діяльність підприємства. З іншого боку, саме кваліфікований бухгалтер здатний сформувати показники, які уможливають виявлення, контроль та послаблення негативних тенденцій у прийнятті управлінських рішень. Це, відповідно, стане передумовою для досягнення економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Формування професійних якостей фахівця з бухгалтерського обліку відбувається під час навчання і здобуття освіти студентом відповідного напрямку на основі освітніх програм підготовки бухгалтерів. З метою уникнення зростання ризику впливу бухгалтера на економічну безпеку підприємства чинні освітні програми підготовки бакалаврів зі спеціальності "Облік і оподаткування", окрім облікових дисциплін, передбачають також вивчення менеджменту, маркетингу, міжнародної економіки, економіки праці, аналізу господарської діяльності, управлінського обліку, аудиту тощо. На думку вчених, такий підхід є виправданим, адже процес навчання слід організувати так, щоб не лише пристосуватися до досягнутого студентами рівня розвитку, а й викликати в них подальші прогресивні зрушення та прагнення до саморозвитку [9]. Отже, наразі освітньо-професійні програми підготовки бухгалтерів урахують той факт, що професія бухгалтера, на відміну від фахівця часів панування соціалістичної власності, насправді не обмежується веденням бухгалтерського обліку, а є масштабнішою. Бухгалтер є одним із ключових

фахівців економічної служби підприємства, а тому слушною є думка С. Левицької про збільшення змістовної наповненості дисциплін у частині: поглиблення навичок прийняття обґрунтованого професійного судження; ознайомлення з практичним застосуванням контрольних-аналітичних процедур у підприємницькій діяльності; моделювання ділових ігор та ситуаційних завдань тощо [10, с. 230]. Такі доповнення сприятимуть удосконаленню викладання навчальних дисциплін з їх спрямуванням на досягнення обліково-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства.

Проведений аналіз чинного наповнення освітніх програм з підготовки бакалаврів і магістрів зі спеціальності "Облік і оподаткування" дозволив також встановити, що наразі обсяг і зміст цих програм не забезпечує обізнаність фахівців у питаннях економічної безпеки підприємства. Вважаємо за доцільне включення до освітньо-професійної програми з підготовки магістра зі спеціальності "Облік і оподаткування" дисципліни "Бухгалтерський облік і економічна безпека підприємства". За змістом пропонується дисципліна передбачає такі теми до викладання:

1. Формування інформації про внутрішні процеси та зовнішнє середовище підприємства для управління ризиками.
2. Організація комерційної таємниці та контроль її збереження.
3. Оцінка рівня загроз і ризиків діяльності підприємства.
4. Облік стану збереження активів підприємства.
5. Оцінка економічної надійності контрагентів підприємства.
6. Облік резервів підприємства.
7. Облік витрат на забезпечення безпеки підприємства.
8. Порядок складання управлінської звітності для забезпечення інформаційних потреб у досягненні цілей економічної безпеки підприємства.
9. Система захисту інформації у комп'ютерному середовищі.
10. Обробка документів в інформаційних системах.
11. Формування бухгалтерської служби підприємства.
12. Використання аутсорсингових послуг.
13. Вимоги до бухгалтера з обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства.
14. Професійні ризики бухгалтера.
15. Відповідальність за шахрайство, розголошення комерційної таємниці.

Отже, за своїм змістом така навчальна дисципліна доповнює та інтегрує отримані знання, а також передбачає формування знань, навичок і вмінь

щодо здійснення на основі звітності й первинних даних аналітичних досліджень для забезпечення економічної безпеки підприємства, прогнозування розвитку підприємства та розробки перспективних програм діяльності. Студент має усвідомити чітку схему взаємозв'язку економічної безпеки підприємства з безперервністю його діяльності в перспективі на основі активного використання бухгалтером показників первинних документів і звітності. Викладання вказаної дисципліни сприятиме підвищенню якості підготовки бухгалтерів, а також посиленню рівня перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів за усіма освітніми рівнями.

Пропозиція щодо нової дисципліни для підготовки фахівців бухгалтерського обліку базується на тому, що на вітчизняних підприємствах більшість економічних злочинів здатні виявити служба корпоративної безпеки або служба внутрішнього аудиту. Вакансії цих підрозділів заповнюються фахівцями зі споріднених спеціальностей, при цьому відсутня підготовка фахівців, які б мали комплексні фундаментальні знання та практичний досвід з питань управління економічною безпекою, могли б займати керівні посади на підприємстві для ефективної організації такої роботи. Тому за економічну безпеку підприємств у практиці господарювання найчастіше відповідають фахівці з попереднім досвідом роботи у правоохоронних органах. Безумовно, такий досвід є надзвичайно корисним, однак сучасні умови господарювання висувають вимогу до поглиблених знань цих фахівців у питаннях економіки та фінансів для комплексного процесу управління економічною безпекою підприємств. Відповідно, серед власників підприємств зростає попит на управлінців, які мають знання та компетенції у сфері фінансово-економічної безпеки.

Науковці відмічають, що навчання працівників підприємств, установ, організацій повинне передбачати наявність не лише теоретичних знань, а й практичних навичок, умінь [11]. У своєму дослідженні В. Крутов вказує на недостатній рівень і якість підготовки фахівців з економічної безпеки підприємств [12]: більшість закладів вищої освіти не забезпечують системного підходу до навчання таких фахівців і не сприяють вирішенню сучасних проблем з їх підготовки для діяльності у сфері економічної безпеки.

Так, метою підготовки магістрів за спеціальністю “Управління фінансово-економічною безпекою” є поєднання економічної підготовки і знань у сфері інформаційної та економічної безпеки. На навчання за програмою підготовки магістрів приймаються громадяни України з базовою (рівень бакалавра за галузями знань “Управління та адміністрування”, “Економіка та підприємництво”, “Менеджмент”, “Право”, “Інформаційна безпека”,

“Менеджмент і адміністрування”, “Соціально-політичні науки”, “Цивільна оборона”, “Гуманітарні науки”, “Соціальне забезпечення” та ін.) і повною вищою освітою (спеціаліст, магістр незалежно від спеціальності). Тобто підготовка фахівців з фінансово-економічної безпеки не передбачає за ключові знання зі спеціальності галузі знань “Економіка та підприємництво”. ЗВО, які готують спеціалістів з фінансово-економічної безпеки, не надають перевагу знанням з фінансів, менеджменту та бухгалтерського обліку. Однак здобуття спеціальності “Управління фінансово-економічною безпекою” є актуальним для фахівців, які надалі планують свою професійну діяльність у сфері фінансово-економічної безпеки, зокрема на посадах працівників державних, банківських установ, страхових компаній і служб економічної безпеки підприємств.

Досить часто у правоохоронних органах працюють фахівці, які мають лише юридичну освіту, однак їм доводиться протидіяти економічній злочинності. Відповідно, посилюються вимоги до фахівців, які планують отримати цю спеціальність, і актуалізується отримання освіти у сфері економічної безпеки на основі знань бухгалтерського та податкового законодавства, що дійсно допоможе кваліфіковано виконувати свою роботу. Студент може отримати теоретичну підготовку з обраної спеціальності, навіть сформувані певні практичні навички, однак без вивчення бухгалтерського обліку, контролю й аналізу підготовка всебічно освічених фахівців у сфері забезпечення економічної безпеки неможлива.

Кваліфікованому спеціалісту з фінансово-економічної безпеки конче необхідно володіти системними економічними, юридичними та технічними знаннями з глибоким розумінням економічної складової операцій і діяльності в цілому, щоб вміти застосувати певні правові положення, оцінити технічні рішення у грошовому еквіваленті. Такий фахівець повинен розуміти виробничий менеджмент, а також опанувати підходи до управління персоналом, що дозволить йому враховувати вплив різноманітних чинників на економічний стан підприємства, оцінювати економічну безпеку суб'єкта на певний момент, визначати перспективи й напрями її розвитку, розробляти заходи з підтримання або підвищення рівня економічної безпеки, контролювати їх виконання та результати.

Оскільки раціональний підхід до формування і використання фінансових ресурсів є основою забезпечення сталого інноваційного розвитку підприємства та запобігання загрозам і негативним впливам на діяльність підприємства, підготовка фахівців, які вирішують питання фінансово-економічної безпеки, повинна відбуватися з позицій різних економічних дисциплін – бухгалтерського обліку, аудиту, внутрішнього контролю, аналізу господарської діяльності та фінансів. За

такого підходу майбутній фахівець має можливість глибше вивчити зміст фінансово-економічної безпеки і надалі реалізувати системний підхід у своїй практичній діяльності.

Висновки. За результатами проведеного дослідження встановлено, що роль професійної підготовки спеціалістів з фінансово-економічної безпеки є ключовою в реалізації системного моніторингу внутрішнього й зовнішнього середовища діяльності суб'єкта господарювання. Крім того, досягнення економічної безпеки базується на формуванні достовірної і релевантної інформації про бізнес-процеси та зовнішнє середовище діяльності підприємства з метою оцінки його конкурентних переваг, а також управління ризиками, ідентифікації та попередження загроз господарській діяльності.

У процесі організації системи управління економічною безпекою підприємства фахівець з фінансово-економічної використовує масив обліково-аналітичного матеріалу та здійснює контрольні процедури для функціонування системи економічної безпеки підприємства. Це посилює вимоги до змісту професійної підготовки працівників, які залучаються до управління економічною безпекою, і зумовлює необхідність осучаснення змісту освітньо-професійних програм, насамперед у частині урахування ризиків внутрішніх і зовнішніх загроз, що впливають на економічну безпеку підприємства. Необхідним є спільне опрацювання фахівцями різних напрямів знань змістовного

наповнення тем навчальних дисциплін, які передбачені для професійної та практичної підготовки бакалавра та магістра напряму “Облік і аудит” з метою масштабного залучення фахівців з бухгалтерського обліку до забезпечення економічної безпеки на підприємстві. Використання бухгалтером професійного судження до варіантів застосування бухгалтерської інформації для управління економічною безпекою підприємства актуалізує важливість високого рівня бухгалтерської освіти.

Сучасний бухгалтер як фахівець, якого можна залучати до управління економічною безпекою, має розуміти концепції та правила формування бухгалтерської інформації, звітності, володіти сучасними методами ведення бухгалтерського обліку, підготовки, аналізу та аудиту бухгалтерської звітності для ефективного управління економічною безпекою підприємства. Представлені пропозиції спрямовані на підвищення якісного рівня підготовки фахівців з бухгалтерського обліку відповідно до вимог сьогодення. Акцентовано на необхідності запровадження дисципліни “Бухгалтерський облік і економічна безпека підприємства”, метою якої має стати формування знань, навиків і вмінь щодо здійснення на основі звітності та первинних даних аналітичних досліджень для забезпечення економічної безпеки підприємства, прогнозування його розвитку підприємства та розробки перспективних програм діяльності.

Список використаних джерел

1. Іванченко Є. А. Теоретико-методичні засади системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти”. Вінниця, 2011. 40 с.
2. Головка Л. Л., Загребельна Н. І. Болонський процес вимагає подальшого його вивчення // Облік і фінанси АПК. 2011. № 2. С. 58–61.
3. Кравченко О. В. Концепція підготовки фахівців з обліку та аудиту в контексті інтеграційних і глобалізаційних процесів // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. 2012. № 1. URL: www.es.rae.ru/mino/158-1167 (дата звернення: 14.09.2013).
4. Метелиця В. М. Тенденції розвитку бухгалтерської освіти // Облік і фінанси АПК. 2010. № 4. С. 98–102.
5. Романюк М. Д., Калашніков Г. Д. Якість економічної освіти та шляхи її підвищення у контексті сучасних глобалізаційних процесів. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vpu/Ekop/2008_6/28.pdf
6. Сопко В. Болонський процес: питання вищої освіти за спеціальністю “Бухгалтерський облік, контроль, аналіз і аудит” // Бухгалтерський облік і аудит. 2004. № 6. С. 22–25.
7. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: затверджений наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2004 р. № 336, станом на 22.09.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0336203-04#Text>
8. Коробова Н. М. Професійне судження бухгалтера та його місце в організації обліку на сільськогосподарському підприємстві // Облік і фінанси АПК. 2010. № 1. С. 51–54.
9. Пискунов А. И. Теория и практика педагогического эксперимента / под ред. А. И. Пискунова, Г. В. Воробьева. Москва: Педагогика, 1979. 208 с.
10. Левицька С. О. Професійний рівень бухгалтера: критерії оцінки, вимоги до підготовки, система підвищення кваліфікації // Наукові записки. Серія “Економіка”. 2010. Вип. 13. С. 230–238.

11. Низенко Э. И. Обеспечение безопасности предпринимательской деятельности. Київ: МАУП, 2003. 123 с.
12. Крутов В. В. Становлення та розвиток недержавної системи безпеки підприємництва. Київ: Фенікс, 2008. 406 с.

References

1. Ivanchenko, Ye. A. (2011). Teoretyko-metodychni zasady systemy intehratyvnoi profesiinoi pidhotovky maibutnikh ekonomistiv [Theoretical and methodological principles of the system for integrative professional training of future economics]. *Doctor's thesis*. Vinnytsia [in Ukrainian].
2. Holovko, L. L., & Zahrebelna, N. I. (2011). Bolonskyi protses vymahaie podalshoho yoho vyvchennia [The Bologna process calls for its further studies]. *Oblik i finansy APK – Accounting and Finance of Agro Industrial Complex*, 2, 58–61 [in Ukrainian].
3. Kravchenko, O. V. (2012). Kontseptsia pidhotovky fakhivtsiv z obliku ta audytu v konteksti intehratsiinykh i hlobalizatsiinykh protsesiv [The Concept of professional training in accounting and audit in the context of integration and globalization processes]. *Mezhdistyplinarye issledovaniia v nauke i obrazovanii – Interdisciplinary studies in science and education*, 1. Retrieved from www.es.rae.ru/mino/158-1167 [in Ukrainian].
4. Metelytsia, V. M. (2010). Tendentsii rozvytku bukhhalterskoi osvity [Tendencies in the development of the accounting education]. *Oblik i finansy APK – Accounting and Finance of Agro Industrial Complex*, 4, 98–102 [in Ukrainian].
5. Romaniuk, M. D., & Kalashnikov, H. D. Yakist ekonomichnoi osvity ta shliakhy yii pidvyshchennia u konteksti suchasnykh hlobalizatsiinykh protsesiv [The quality of economic education and ways of its enhancement in the context of the current globalization processes]. *www.nbu.gov.ua*. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vpu/Ekon/2008_6/28.pdf [in Ukrainian].
6. Sopko, V. (2004). Bolonskyi protses: pytannia vyshchoi osvity za spetsialnistiu “Bukhhalterskyi oblik, kontrol, analiz i audyt” [The Bologna process: issues of the higher education in the specialty “Accounting, Control, Analysis and Audit”]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and audit*, 6, 22–25 [in Ukrainian].
7. Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv: Nakaz Ministerstva pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy vid 28.11.2001 r. № 336, stanom na 22.09.2015 p. [Handbook of qualification characteristics of the employees' professions. Order of the Ministry of Labor and Social Policy of Ukraine of November 28, 2001 as of September 22, 2015]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0336203-04#Text> [in Ukrainian].
8. Korobova, N. M. (2010). Profesiine sudzhennia bukhhaltera ta yoho mistse v orhanizatsii obliku na silskohospodarskomu pidpriemstvi [The professional judgment of an accountant and its role in organization of the accounting at agricultural enterprises]. *Oblik i finansy APK – Accounting and Finance of Agro Industrial Complex*, 1, 51–54 [in Ukrainian].
9. Piskunov, A. I. (1979). *Teoriya i praktika pedagogicheskogo eksperimenta [Theory and practice of pedagogical experiment]*. A. I. Piskunov, G. V. Vorobiyov (Eds.). Moscow: Pedagogika [in Russian].
10. Levytska, S. O. (2010). Profesiinyi riven bukhhaltera: kryterii otsinky, vymohy do pidhotovky, systema pidvyshchennia kvalifikatsii [The professional level of an accountant: assessment criteria, training requirements, professional development system]. *Naukovi zapysky. Seriya “Ekonomika” – Scientific notes. Series “Economics”*, 13, 230–238 [in Ukrainian].
11. Nizenko, E. I. (2003). *Obespecheniye bezopasnosti predprinimatelskoi deiatelnosti [Ensuring the safety of business]*. Kyiv: MAUP [in Russian].
12. Krutov, V. V. (2008). *Stanovlennia ta rozvytok nederzhavnoi systemy bezpeky pidpriemnytstva [Formation and development of a non-public system for company security]*. Kyiv: “Foenix” Publisher [in Ukrainian].

O. I. Pylypenko,

DSc in Economics, Associate Professor,

Professor of Department,

E-mail: olexiy_17@meta.ua

Researcher ID: AAY-8242-2020,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3469-7742>;

O. A. Yurchenko,

PhD in Economics,

Associate Professor of Department,

E-mail: alexdekan@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8447-6510>;

National Academy of Statistics, Accounting and Audit

Improving the Professional Education of Accountants for the Effective Operation of the Economic Security System at Company Level

The effective company management involves the accounting of data about the likely misstatement or abuse that may impair the economic security of a company in the future. The current situation determines new requirements for the training of accountants, in particular as regards their knowledge of the effects of internal and external threats to the economic security. The study deals with the development of proposals to revise the requirements for accountants' qualifications in order to increase the accountant's focus on enhancing the economic security of a company. The accountant's activities have undergone structural change in the current business conditions. The accountant's competencies on monitoring of the internal and external environment of a company lay the basis for providing reliable information about internal business processes and external environment to manage risks and prevent threats to the economic security of a company. The accountant may be entrusted with the functions of forming an accounting and analytical data set to facilitate control procedures and ensure the implementation of measures to achieve the economic security of a company. A review of the current content of professional education programs for Bachelor and Master training in the specialty "Accounting and Taxation" reveals that that neither scopes nor content of these programs are capable to ensure the competence of these professionals in issues of economic security at company level. It is proposed that professional education programs for Master training in the specialty "Accounting and Taxation" should include the discipline "Accounting and economic security of the company", which content is expected to complement and integrate the acquired knowledge, and to build the competencies, skills and abilities for carrying out analytical research based on reporting and primary data, required to ensure the economic security of a company, forecast its performance and develop future business strategies. Teaching of this discipline will help improve the quality of the professional training of accountants and enhance the level of their retraining and qualification at all education levels.

Key words: *accountant, economic security, trade secret, accountant qualification, vocational education, teaching of economic disciplines.*

Бібліографічний опис для цитування:

Пилипенко О. І., Юрченко О. А. Удосконалення професійної освіти бухгалтерів для дієвого функціонування системи економічної безпеки підприємств. *Статистика України*. 2020. № 2–3. С. 148–154. Doi: 10.31767/su.2-3(89-90)2020.02-03.15.

Bibliographic description for quoting:

Pylypenko, O. I., & Yurchenko, O. A. (2020). Udoskonalennya profesiyanoi osvity bukhhalteriv dlya diyevoho funktsionuvannya systemy ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstv [Improving the Professional Education of Accountants for the Effective Operation of the Economic Security System at Company Level]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 2–3, 148–154. Doi: 10.31767/su.2-3(89-90)2020.02-03.15.